[2018] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 255

ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ

ਬਨਾਮ।

ਤਿਲੋਕ ਚੰਦ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ.

(ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰ. 2133-2134 ਆਫ 2011)

17 ਜਨਵਰੀ, 2008

[ਐਨ. ਵੀ. ਰਮਨਾ ਅਤੇ ਐਸ. ਅਬਦੁਲ ਨਜ਼ੀਰ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਨਾਰਕੋਟਿਕ ਡਰੱਗਜ਼ ਐਂਡ ਸਾਈਕੋਟ੍ਰੋਪਿਕ ਸਬਸਟੈਂਸ ਐਕਟ, 1985 - ਧਾਰਾ 55 - ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਸਾਮਾਨ - ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ - ਧਾਰਾ 20 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ 10 ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ - ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਰੀ ਹੋਣ ਵਿਰੁੱਧ ਰਾਜ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮਾਮੂਲੀ ਅੰਤਰਾਂ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਮਹੱਤਵ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਠੋਸ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ - ਫੜਿਆ ਗਿਆ: ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅੰਤਰ ਡੀ.ਡਬਲਯੂ-1 ਦੇ ਸਬੂਤ ਸਨ ਕਿ ਮੰਦਭਾਗੇ ਦਿਨ, ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਛੱਡੇ ਹੋਏ ਘਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਪਏ ਬੋਰੀਆਂ ਨੂੰ ਲੋਡ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ; ਸੁਤੰਤਰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਇਸ ਗੱਲ ਲਈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ ਤਾਂ ਉਹ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਕਾਗਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਲਏ ਗਏ ਸਨ - ਇਹ ਅੰਤਰ ਮੁੱਖ ਸਨ - ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰਥਨ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਮਿਤੀ ਅਤੇ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੁਆਰਾ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਤੋਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ੀਲਾ ਪਦਾਰਥ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਈ ਅੰਤਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਸ਼ੱਕੀ ਜਾਪਦੀ ਸੀ - ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਹੈ, ਦੋਸ਼ੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਲਾਭ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ - ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ: 1. ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਐਨ.ਡੀ.ਪੀ.ਐਸ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 55 ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਕੇਸ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਨਿਰਧਾਰਤ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ, ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਨੂੰ ਨਾਗਵੈਨ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਪਨਾਰਸਾ ਬ੍ਰਿਜ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਨਾਮ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਨਸ਼ੀਲਾ ਪਦਾਰਥ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਤਿੰਨ ਬੋਰੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਨਾਮ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥ ਦੇ ਤਿੰਨ ਬੋਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਈ ਅੰਤਰਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਸੰਸਕਰਣ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਕੇਸ ਲਈ ਘਾਤਕ ਹਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਮੂਲੀ

ਅੰਤਰ ਜਾਂ ਭਿੰਨਤਾ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੰਤਰ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਚਰਿੱਤਰ ਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਤੱਕ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਬੇਲੋੜਾ ਮਹੱਤਵ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਅਨਾਜ ਵਿੱਚੋਂ ਤੂੜੀ ਨੂੰ ਛਾਂਟ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਤੋਂ ਸੱਚਾਈ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 11, 12][260- ਸੀ-ਜੀ]

2. ਸਬੂਤ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰਥਨ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਮਿਤੀ ਅਤੇ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਤੋਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਐਨ.ਡੀ.ਪੀ.ਐਸ. ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਜਿਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਉਹ "ਸਬੂਤ ਜਿੰਨੀ ਸਖ਼ਤ ਹੋਵੇਗੀ ਓਨੀ ਹੀ ਸਖ਼ਤ ਸਜ਼ਾ" ਹੋਵੇ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਝੂਠੇ ਉਲਝਣ ਦੇ ਹਰ ਮੌਕੇ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਪਰ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ ਕਹਾਣੀ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਹ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਲਾਭ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 13][261-ਏ-ਸੀ]

ਐੱਚ.ਪੀ. ਬਨਾਮ ਲੇਖ ਰਾਜ (2000) ਦੀ ਸਥਿਤੀ 1 ਐੱਸ.ਸੀ.ਸੀ 247: [1999] 4 ਸਪੁਰਦਗੀ ਐੱਸ.ਸੀ.ਆਰ 286; ਸੁਖਦੇਵ ਯਾਦਵ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ (2001) 8 ਐੱਸ.ਸੀ.ਸੀ 86: [2001] 3 ਸਪੁਰਦਗੀ ਐੱਸ.ਸੀ.ਆਰ 91 - ਕੇਸ ਲਾਅ ਰੈਫਰੈਂਸ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ [1999] 4 ਸਪੁਰਦਗੀ ਐੱਸ.ਸੀ.ਆਰ 286 ਪੈਰਾ 12 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ [2001] 3 ਸਪੁਰਦਗੀ ਐੱਸ.ਸੀ.ਆਰ 91 ਪੈਰਾ 12 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2011 ਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2133-2134। 2006 ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 220 ਅਤੇ 348 ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਮਲਾ ਵਿਖੇ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 14.10.2009 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ। ਡੀ. ਕੇ. ਠਾਕੁਰ, ਐਸ. ਅਹਿਮਦ, ਵਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਨਰੇਸ਼ ਕੇ. ਸ਼ਰਮਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਵਕੀਲ। ਐਸ. ਐਸ. ਰੇ, ਵੈਭਵ ਜੀ., ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਾਖੀ ਰੇ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵੱਲੋਂ ਵਕੀਲ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਐਨ. ਵੀ. ਰਮਾਣਾ, ਜੇ. 1 ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਅਪੀਲਾਂ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ 14 ਅਕਤੂਬਰ, 2009 ਨੂੰ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋ ਕੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ,

ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਬਨਾਮ। ਤ੍ਰਿਲੋਕ ਚੰਦ

ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ - ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਾਰਕੋਟਿਕ ਡਰੱਗਜ਼ ਐਂਡ ਸਾਈਕੋਟ੍ਰੋਪਿਕ ਸਬਸਟੈਂਸ ਐਕਟ (ਛੋਟੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ "ਐਨ.ਡੀ.ਪੀ.ਐਸ. ਐਕਟ") ਦੇ ਤਹਿਤ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਕਤ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ - ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

2. ਇਹਨਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕੇਸ ਤੋਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਸੰਖੇਪ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। 10 ਜੁਲਾਈ, 2004 ਨੂੰ, ਅੰਜਨੀ ਕੁਮਾਰ, ਇੰਸਪੈਕਟਰ, ਸੀ.ਆਈ.ਡੀ., ਸ਼ਿਮਲਾ (ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.12), ਨੂੰ ਇੱਕ ਗੁਪਤ ਸੂਚਨਾ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਕਿ ਕੁਝ ਲੋਕ ਚਰਸ ਦਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਏ.ਐਸ.ਆਈ. ਗਿਆਨ ਚੰਦ (ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.9) ਅਤੇ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਰਾਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ (ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.8) ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਪੁਲਿਸ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪਨਾਰਸਾ ਪੁਲ ਵੱਲ ਵਧੇ। ਅਮਰ ਚੰਦ (ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.1) ਅਤੇ ਕੁਲਦੀਪ ਕੁਮਾਰ (ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.2) ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਸ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਵੀ ਗਵਾਹਾਂ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਲਗਭਗ 11.30 ਵਜੇ, ਦੋਸ਼ੀ - ਜਵਾਬਦੇਹ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਤਿੰਨ ਬੋਰੀਆਂ (ਚਰਸ) ਲੈ ਕੇ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭੱਜਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚੋਂ ਨਸ਼ੀਲਾ ਪਦਾਰਥ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਿਆ, ਨਮੂਨੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੀਲ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨਬੱਧ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰ ਲਿਆ। ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਕੇਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ।

3. ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਐਨ.ਡੀ.ਪੀ.ਐਸ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 20 ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਸ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਅਤੇ 1,00,000/- ਰੁਪਏ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਭਰਨ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਦੋ ਸਾਲ ਹੋਰ ਕੈਦ ਕੱਟਣੀ ਪਵੇਗੀ।

4. ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋ ਕੇ, ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ, ਰਾਜ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

5. ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ - ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਵੀ ਸੁਣਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ।

6. ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵੇਲੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮਾਮੂਲੀ ਅੰਤਰਾਂ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਮਹੱਤਵ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਠੋਸ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ ਭੌਤਿਕ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਸਨ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਤਰਕਸੰਗਤ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ।

7. ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ - ਜਵਾਬਦੇਹ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੇ ਸਨ।

8. ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ ਸੋਚ-ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਅੰਤਰ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ, ਜੋ ਕਿ ਸਾਡੀ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ:

(i)ਤੁਲਸੀ ਰਾਮ (ਡੀ.ਡਬਲਯੂ 2) ਦੇ ਸਬੂਤ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਘਟਨਾ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਯਾਨੀ 10-7-2004 ਨੂੰ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਸ਼ਾਮ 4/5 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਪਨਾਰਸਾ ਪੁਲ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉਸਨੂੰ ਪਨਾਰਸਾ ਪੁਲ ਦੇ ਨੇੜੇ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਮਿਲੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਛੱਡੇ ਹੋਏ ਘਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਪਏ ਤਿੰਨ ਬੋਰੀਆਂ ਨੂੰ ਗੱਡੀ ਵਿੱਚ ਲੱਦਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਦੋ ਬੋਰੀਆਂ ਲੈ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇੱਕ ਬੈਗ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਚੁੱਕਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਗੱਡੀ ਵਿੱਚ ਲੱਦ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਸਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬੈਗਾਂ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ੀਲਾ ਪਦਾਰਥ 'ਚਰਸ' ਸੀ ਅਤੇ ਇਹੀ ਛੱਡੇ ਹੋਏ ਘਰ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(ii) ਪੀ.ਡਬਲਯੂ 1 (ਅਮਰ ਚੰਦ) ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ 2 (ਕੁਲਦੀਪ ਕੁਮਾਰ) ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਤੰਤਰ ਗਵਾਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ ਤਾਂ ਉਹ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ - ਜਵਾਬਦੇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਤੋਂ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਕਾਗਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਲਏ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਸੀ।

(iii) ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ 9 (ਗਿਆਨ ਚੰਦ) ਨੂੰ 10 ਅਤੇ 11 ਜੁਲਾਈ, 2004 ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਹੇਮ ਰਾਜ (ਪੀ.ਡਬਲਯੂ 5) ਕੋਲ ਤੱਕੜੀ ਅਤੇ ਵਜ਼ਨ ਉਧਾਰ ਲੈਣ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਮਾਲਖਾਨਾ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ 5 (ਹੇਮ ਰਾਜ) ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 11 ਜੁਲਾਈ, 2004 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 9 ਜਾਂ 10 ਵਜੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਤੋਂ ਤੱਕੜੀ ਅਤੇ ਵਜ਼ਨ ਉਧਾਰ ਲਏ ਗਏ ਸਨ। ਉਕਤ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ 5 ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਰੋਧੀ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੰਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਅੰਜਨੀ ਕੁਮਾਰ (ਪੀ.ਡਬਲਯੂ 12) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਗਿਆਨ ਚੰਦ (ਪੀ.ਡਬਲਯੂ 9) ਰਾਤ 11.30 ਵਜੇ ਤੱਕੜੀ ਅਤੇ ਵਜ਼ਨ ਲੈਣ ਲਈ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਰਾਤ 8.15 ਵਜੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਆਇਆ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਇੱਕ ਹੋਰ ਗਵਾਹ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਰਾਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ (ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 8) ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਗਿਆਨ ਚੰਦ (ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 9) ਰਾਤ 1 ਵਜੇ ਤੱਕੜੀ ਅਤੇ ਵਜ਼ਨ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਚਲਾ ਗਿਆ।

(iv) ਅੰਜਨੀ ਕੁਮਾਰ (ਪੀ.ਡਬਲਯੂ 12) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਸੈੱਲ ਫੋਨ 'ਤੇ ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ (ਪੀ.ਡਬਲਯੂ 11) ਨੂੰ ਕੁੱਲੂ ਵਿਖੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਦੋਂ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ (ਪੀ.ਡਬਲਯੂ 11) ਪਨਾਰਸਾ ਵਿਖੇ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ 12 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ 12 ਤੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

(v) ਇਹ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ - ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਇੱਕ ਢਾਬੇ 'ਤੇ ਚਾਹ ਪੀ ਰਹੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਉੱਥੇ ਪਹੁੰਚੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਲੈ ਗਈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਝੂਠੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫਸਾਇਆ। ਇਹ ਤੱਥ ਬਿਹਾਰੀ ਲਾਲ (ਡੀ.ਡਬਲਯੂ. 3), ਇੱਕ ਚਾਹ ਵਿਕਰੇਤਾ, ਦੇ ਬਿਆਨ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉਸਦੀ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਆਏ ਅਤੇ 11-7-2004 ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲੈ ਗਏ।

9. ਉਪਰੋਕਤ ਨੋਟ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਮੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੇਸ ਦੇ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੁਝ ਹੋਰ ਵਿਰੋਧੀ ਬਿਆਨ ਵੀ ਹਨ, ਰਾਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ (ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.8) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਹ ਰਿਪੋਰਟ (ਈ . ਐਕਸ./ਪੀ.ਐਚ) ਨੂੰ ਇੱਕ ਟਰੱਕ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਲੈ ਕੇ ਗਿਆ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.9 (ਗਿਆਨ ਚੰਦ) ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 8 ਇੱਕ ਸਕੂਟਰ ਰਾਹੀਂ ਯਾਤਰਾ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਗਵਾਹ ਅੰਜਨੀ ਕੁਮਾਰ (ਪੀ.ਡਬਲਯੂ 12) ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ 8 ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪੈਦਲ ਹੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਆਇਆ।

10. ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅੰਤਰ ਜੋ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸੱਚਾਈ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅੰਜਨੀ ਕੁਮਾਰ (ਪੀ.ਡਬਲਯੂ 12) ਦੁਆਰਾ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਛੇ ਨਮੂਨੇ ਦੇ ਪਾਰਸਲਾਂ ਸਮੇਤ ਸਾਰੀ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੇਸ ਜਾਇਦਾਦ ਉਸਨੇ ਗਾਂਧੀ ਰਾਮ (ਪੀ.ਡਬਲਯੂ 6) ਕੋਲ ਜਮ੍ਹਾ

ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਦਾਬੇ ਰਾਮ, ਐਸ.ਐਚ.ਓ (ਪੀ.ਡਬਲਯੂ4) ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੰਜਨੀ ਕੁਮਾਰ (ਪੀ.ਡਬਲਯੂ12) ਨੇ ਰਾਤ 8.30 ਵਜੇ ਉਸਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਤਿੰਨ ਬੈਗ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਨਮੂਨੇ ਦੇ ਪਾਰਸਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਉਹੀ ਗਲਤ ਸਾਬਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੇਂ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ12 ਸਦਰ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਮੰਡੀ ਵਿਖੇ ਮੌਜੂਦ ਸੀ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ (ਐਕਸਟੈਂਸ਼ਨ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ 11/ ਏ) ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਿਪੋਰਟ ਭੇਜੀ ਸੀ।

11. ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਇਹ ਵੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਨ.ਡੀ.ਪੀ.ਐਸ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 55 ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਕੇਸ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਵੀ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ ਕਿ ਨਿਰਧਾਰਤ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ, ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਨੂੰ ਨਾਗਵੈਨ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਪਨਾਰਸਾ ਪੁਲ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਭਾਵ ਸੰਤੋਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਦਾ ਨਾਮ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਨਸ਼ੀਲਾ ਪਦਾਰਥ ਉਸ ਸਮੇਂ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਤਿੰਨ ਬੋਰੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਨਾਮ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਤਿੰਨ ਬੋਰੀਆਂ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥ ਨਹੀਂ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

12. ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਪੂਰੀ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਇਸਦੇ ਸੰਸਕਰਣ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਕੇਸ ਲਈ ਘਾਤਕ ਹਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਮੂਲੀ ਅੰਤਰ ਜਾਂ ਭਿੰਨਤਾ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾਏਗੀ [ਦੇਖੋ: ਐਚ.ਪੀ. ਬਨਾਮ ਲੇਖ ਰਾਜ (2000) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 247]। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੰਤਰ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਚਰਿੱਤਰ ਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਤੱਕ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਬੇਲੋੜਾ ਮਹੱਤਵ ਦੇਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਅਨਾਜ ਵਿੱਚੋਂ ਤੂੜੀ ਨੂੰ ਛਾਂਟ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਤੋਂ ਸੱਚਾਈ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ [ਦੇਖੋ: ਸੁਖਦੇਵ ਯਾਦਵ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ, (2001) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 86]।

13. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸਾਡੀ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੋਸ਼ੀ - ਜਵਾਬਦੇਹ - ਦੁਆਰਾ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ। ਸਬੂਤ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰਥਨ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਮਿਤੀ ਅਤੇ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਤੋਂ ਤਸਕਰੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਐਨ.ਡੀ.ਪੀ.ਐਸ. ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਜਿਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ

ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਬਨਾਮ। ਤ੍ਰਿਲੋਕ ਚੰਦ
[ਨੰਬਰ। ਵੀ. ਰਮਨਾ, ਜੇ.]

ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਉਹ "ਸਬੂਤ ਜਿੰਨੀ ਸਖ਼ਤ ਹੋਵੇਗੀ ਓਨੀ ਹੀ ਸਖ਼ਤ ਸਜ਼ਾ" ਹੋਵੇ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਛੁਠੇ ਉਲਝਣ ਦੇ ਹਰ ਮੌਕੇ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਪਰ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਉਪਰੋਕਤ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ ਕਹਾਣੀ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ - ਜਵਾਬਦੇਹ - ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਹ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਲਾਭ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦੇ।

14. ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲਾਂ ਖਾਰਜ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਦੇਵਿਕਾ ਗੁਜਰਾਲ ਅਪੀਲਾਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਦਿਵਾਕਰ ਜੋਤੀ ਐਡਵੋਕੇਟ